

A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZETÉNEK
TÖRTÉNETI DEMOGRÁFIAI FÜZETEI

9.

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET

Igazgató:
Dr. Miltényi Károly

ISSN 0237—3230

Sorozatszerkesztő:
Dányi Dezső

Szerzők:
Szentgáli Tamás
Andorka Rudolf
Hablicsek László
Dányi Dezső
Kamarás Ferenc

Lektorálta:
Valkovics Emil

DEMOGRÁFIAI ÁTMENET MAGYARORSZÁGON

BUDAPEST
1991/1

Ez a tanulmánykötet abban az évtizedben készült, amikor a fejlett világ átlagos teljes női termékenysége 1,7 körül ingadozott, azaz körülbelül 20%-kal volt kisebb, mint a helyettesítési együttható és sok országot, köztük Magyarországot is közel egy évtizeden át ez az arány jellemezte. Megéltük a természeti, háborús, vagy járványos katasztrófáktól mentes népességcsökkenést, a népesség demográfiai struktúrájának erőteljes átalakulását.

Úgy tetszik, mintha igazolódott volna a demográfiai átmenetelmélet világháború után megfogalmazott előrebecslése: "Európa népességének gyors növekedése befejeződött, most szükségképpen elkövetkezik egy stacioner, esetleg egy csökkenő népességi korszak" (*Notestein* 1945, 1953).

Az elmúlt évtizedekben a demográfia tudománya szorgosan kutatta, hogy a fejlett társadalmak miként és miért jutottak el ebbe a demográfiai állapotba, azt remélve, hogy a folyamat természetének, okainak megközelítése a jövő demográfiai képéről is fellebenti a fátylat (*Chesnais, J. C.* 1986; *van de Kaa* 1987).

Kimondva, kimondatlanul mi is azért vállaltuk a tegnappal zárható hazai népesség történetének elemzését, mert végül is a demográfiai átmenet úgy tetszik kikerülhetetlen — talán végső — szakaszának folytatását kémleljük.

TARTALOMJEGYZÉK

A KUTATÁS TARTALMA, KERETE	7
BEVEZETÉS — ÖSSZEFOGLALÁS	9
<i>SZENTGÁLI TAMÁS</i> : A DEMOGRÁFIAI ÁTMENET ELMÉLETE	21
<i>ANDORKA RUDOLF</i> : TELEPÜLÉSSZINTŰ CSALÁDREKONSTITÚCIÓS VIZSGÁLA- TOK EGYES EREDMÉNYEI	35
<i>HABLICSEK LÁSZLÓ</i> : HALANDÓSÁGI TÁBLÁK ÉS NÉPESSÉGI JELLEMZŐK BECSLÉSE AZ 1820-AS ÉVEKRE	43
<i>DÁNYI DEZSŐ</i> : REGIONÁLIS CSALÁDREKONSTITÚCIÓ 1830—39, 1850—59 . .	99
<i>KAMARÁS FERENC</i> : A MAGYARORSZÁGI DEMOGRÁFIAI ÁTMENET SAJÁTOS- SÁGAI 1900—1920	157
<i>DÁNYI DEZSŐ</i> : DEMOGRÁFIAI ÁTMENET 1880—1960 (Princetoni indexek) . . .	187